

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 53, Ağustos 2021, s. 57-69

ISSN: 2149-0821 Doi Number:<http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.51870>

Dr. Öğr. Üyesi Hülya YAVUZ ÖDEN

Yalova Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, hulyaoden11@gmail.com

Orcid: 0000-0002-5598-8162

ÇİZGİ ETKİSİNDE MEKAN TASARIMLARI

Özet

Çizgi, bulunduğu alanda belli yollar izlemekte olan tasarım elemanı olarak tanımlanmaktadır. Çizginin genişliği uzunluğuna göre azdır ve çizgisel elemanlar dinamik olarak algılanmaktadır. Çizginin çeşitleri eğri, dikey, yatay, ince veya kalın olarak ifade edilmektedir. Çizgisel formlar tasarımda dengeli olarak kullanıldığında mekana farklı bir boyut katmaktadır. Eğri, yatay, dikey çizgisel formlar tasarımın farklı alanlarında kullanılmaktadır. İç mekan tasarımda tavan, duvar yüzeylerinde, tekstil ürünleri, duvar kâğıdında, bölücü elemanlar, mobilya ve aydınlatma elemanlarında uygulanabilmektedir. Tasarımda çizgiler farklı kalınlıklarda uygulandığında uyandırdığı etki de farklı olmaktadır. Çizginin mekan içerisinde devamlılığının sağlanması ile bütünlük etkisi oluşturmaktadır.

Mekan tasarımda cephe tasarımda veya iç mekan tasarımda kullanılan bu formlar sakinlik veya dinamik etki oluşturabilmektedir. Çalışmanın amacı cephe ve iç mekan tasarımda çizgiselliğin uygulandığı mekanları inceleyerek mekan tasarımda bütünlük etkisinin incelenmesidir. Yöntem olarak çizgisellik ve tasarımda hareket ile ilgili literatür çalışması yapılmış ve İstanbul Üsküdar bölgesinde çizgisel formda cephe ve mekan tasarımları incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Cephe, İç Mekan Tasarımı, Çizgi.

SPACE DESIGNS WITH LINEAR EFFECT

Abstract

A line is defined as a design element that follows some paths in its area. The width of the line is less than its length. Linear elements are perceived dynamically. Types of lines are indicated as curved, vertical, horizontal, thin or thick. When linear forms are used in a balanced way in design, they provide a different effect to the space. The line can be used in interior design on ceilings, wall surfaces, textile products, wallpaper, dividing elements, furniture and lighting elements. When the lines are applied in different thicknesses in the design, the effect is also different. It creates an integrity effect by ensuring the continuity of the line in the space.

These forms, which are used in space design, facade design or interior design, can create a calm or dynamic effect. The aim of the study is to examine the spaces where linearity is applied in facade and interior design and to examine the effect of integrity in space design. As a method, a literature study on linearity was made and linear form facade and space designs in Istanbul Altunizade region were examined.

Keywords: Facade, Interior Design, Line.

GİRİŞ

Çizgi teknik olarak iki nokta arasındaki en kısa iz olarak tanımlanmaktadır. Sanat alanında ise, hareketin sürekli izi olarak tanımlanmaktadır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 1997: 410). Çizgide ritmin, hareketin, değişkenliğin ve dengenin kullanılması ile tasarımlar oluşturulabilmektedir.

Sanat çalışmalarının ve tasarımın temelini oluşturan anlatım aracı olarak kullanılan çizgi; hareketi, yönü, kullanım yeri ,ölçüsü ile sanat eserine veya tasarıma anlam kazandırmaktadır. Tasarım ve sanat alanında plastik ve geometrik bir kavram olarak tanımlanan çizgi, görsel ve üç boyutlu hale dönüşerek tasarımı oluşturan eleman olmaktadır (Özkartal, M. 2009).

Tasarımda çizginin kullanılmasında da bir bütünlük oluşturması önemlidir. Mekan tasarımında da tasarım öge ve ilkeleri uyum içerisinde bir araya getirdiğinde başarılı sonuca ulaşılmaktadır. Tasarım öğelerinden olan çizgi de, farklı özellikleri ile kullanılarak tasarımda istenilen etkinin verilmesi amacı ile kullanılmaktadır.

“Gerçekte çizgi doğada bulunmamasına rağmen çizginin etkisinden söz etmek mümkün olacaktır. Bir yapıdaki 1 cm’ lik çubuklar da 50 m’lik sütunlar da çizgi etkisi yaratabilir. Bu gerçek bir çizgi değil, çizgi etkisi olarak tanımlanabilmektedir (Tepecik, 2002: 33).”

Çizginin biçimi insanda bazı duygular uyandırmaktadır. Tasarım yaparken ya da resim yaparken çizgilerin bu etkilerini bilerek tasarlamak gerekmektedir. Çizgi çeşitleri de doğru çizgiler, eğri ve kavisli çizgiler olarak gruplandırılmıştır. Doğru çizgiler de kendi içerisinde yatay, dikey, düşey ve eğik doğru çizgiler olarak ayrılmaktadır. Doğru çizgiler durgunluğu ve devamlılığı , sağlamlığı anlatmaktadır. İniş çıkış ve dalgalanma olmadığı için devamlılık ve durgunluk etkisi hissedilmektedir.

Yatay doğru çizgiler hareketsizlik ve durgunluk etkisi vermektedir. Dikey doğru çizgiler ise göz seviyesinin üzerinde canlılık etkisi vermektedir. Düşey doğru çizgiler göz seviyesinin altında

düşen bir hareket etkisi uyandırır. Eğik, doğru çizgiler sağlamlık etkisinin yanında hareket ve yayılma etkisi verir. Eğri ve kavisli çizgiler ise kaynaşma, neşe ve hareket etkisi göstermektedir.

Tüm tasarım elemanları için gerekli olan çizgi ise noktaların bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Çizgi, tasarımın oluşması için önemli rol oynamaktadır. Eğik, dik ya da farklı yönlerde hareketi ile grafik tasarım gibi alanlarda da verilmek istenen mesajı oluşturabilmektedir. (Tepecik, 2002, s. 32). Çizginin şekilleri kalın, ince, keskin ya da eğri, kesik ya da devamlı olabilmektedir (Küpeli S. E.2014).

Aynı zamanda çizgi ile ritim etkisi de oluşturulabilmektedir. Ritim, kendini tekrar eden aşağı-yukarı veya sağa- sola, devamlı ya da düzgün olmayan şekillerde veya organik biçimlerde görülebilmektedir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 1997: 1563). Tasarımda uyumun oluşması için ritmik hareketler, birbiri ile ilişkili parçaların tekrarı ve sürekliliği gerekmektedir. Tasarımda hareketin çizgisel olarak oluşması için çizgide yön değişikliği tasarıma hareketlilik kazandırmaktadır. Odak noktalara ve odak noktası ile ilişkili etkin noktalar bulunarak gözün tasarımın veya eserin içinde gezinmesi sağlanmaktadır (Pekmezci 1999: 57).

Bunun yanında, tasarımda çizgisel elemanların bir araya gelerek bütünü oluşturmasıyla birlik meydana gelmektedir. Ayrıca, birbiri ile zıt elemanlar bir araya gelirken de bir düzen içerisinde olmalıdır. Tasarımda yatay, dikey, veya farklı yönlerde elemanlar kullanılarak değişkenlik ve hareketlilik sağlanabilmektedir (Pekmezci 1999: 57-58). Gökaydın'a göre bir şeyin çizgi etkisi yapması halinde o şey tasarım için çizgi olarak kabul edilmekle birlikte benzer formda çizgiler kendi arasında uyum oluşturmaktadır (Gökaydın 2002:53). Çizgi ile oluşturulan yönler kavisli, köşeli , dinamik, dingin olarak betimlenebilmekte bunun yanında çizginin kalınlık ve uzunluğu da tasarımda biçime etki etmektedir (Pekmezci, 2001: 49). Tasarımda kullanılan bütün parçaların bir bütün ve uyum içerisinde sunulması ile tasarımda denge unsuru oluşmaktadır. Tasarımda kullanılan boşluk, doluluk gibi etmenler form ile ilişki halindedir (Tilki, R. (2007).

Tasarımda Çizgi ve Hareket Etkisi

Yön ve hareket, tasarım öğelerinin birbiriyle ilişkili iki özelliğidir. Her iki öğe de gözü tasarımın bir bölümünden diğerine yönlendirmeye yardımcı olur. Çizgi ve çizgiyi andıran öğelerden söz ederken çizginin temeldeki özelliği veya işlevi yöndür. Tasarımda, kompozisyonda yatay, dikey ve çapraz olarak üç temel yön bulunmaktadır. Yatay yön; sakinlik ve istikrar anlamını, dikey yön; denge ve uyarıcılık, çapraz yön ise hareket ve eylem anlamlarını çağırıştırılmaktadır.

Tasarımın içerisinde birden fazla çizgisel hareket ve yön de bulunabilmektedir. Buna göre baskın olan yön, yatay olarak sakinliği ya da dikey olarak dinamik olması şeklinde ifade edebilmektedir. Tasarımda kullanılan çizgiselliğin veya yönün baskın olmaması ve farklı unsurlardan bir araya gelmesi durumunda ise kullanıcı, izleyici tasarıma kendi fikrini empoze edebilmektedir.

Çizgiler; renkler, değerler, dokular, formlar ve boşlukların kullanımı ile tasarımın bir bölümünden diğerine yönlendirilebilmektedir. Bu durum hareket yanılması ya da hareket olarak adlandırılmaktadır. Hareket, aynı zamanda gözün tasarıma, kompozisyona bakarken izlediği yol olarak tanımlanmaktadır. Göz bir kompozisyona bakarken çeşitli bileşenlerin ilişkisini kurarak birlik oluşturmaktadır. Tasarımda hareketi simgeleyen faktörler arasında ritim, tekrar, perspektif, yön çizgileri, derecelendirmeler de bulunmaktadır (Bradley, S. , 2013).

Hareketin tanımlamasını yaparken farklı meslek alanlarında farklı tanımlamaları barındırmaktadır. Yapı içerisindeki eylemlerin gerçekleştirilmesi için yapının içerisindeki hareketlilik anlamının yanında şu şekilde tanımlaması yapılmıştır; “Tasarımda durağanlığı yok etmek amacıyla ‘hareket’ ilkesini kullanarak; izleyicinin gözünü gösterilmek istenen noktaya odaklamak gerekir. Göz hareketini kolaylaştırmak için, tasarım içinde izleyicinin seyahat etmesini sağlar. Bu ritmik hareketi, çizgiyle, renkle, şekilleri tekrarlayarak yapmak mümkündür” (Öztuna, 2007: 39). Ritim ise sürekliliği tekrarı içerisinde barındırmakta düzenin ve zıtlığın oluşmasında kullanılmaktadır. Tasarımın vazgeçilmez ilkelerinden olarak tanımlanan ritim benzer parçaların tekrarı, temposu ve sürekliliğini sağlamaktadır. Ritim, düzen ve zıtlığın oluşmasında da kullanılan bir tasarım elemanıdır. Elemanların düzenli, vurguların dikkatli tekrarı ile gözün bir yerden başka yere hareketi olarak tanımlanmaktadır. ” (Faulkner, Nissen, ve Faulkner, 1986). Mekan içerisinde de ritmin düzenli veya düzensiz olarak tekrarı hareket oluşturmakta ve çok düzenli devam eden ritimler ise durağan etki uyandırabilmektedir. Fazla tekrar tasarımda sıkıcılığa yol açabildiği gibi çok az tekrar da bütünlüğü yok etmekte ve karmaşıklığa sebep olmaktadır. Asıl karakteri veren şekiller kuvvetli olarak tekrarlanmalıdır (Kalınkara, 2001: 128).

Bunun yanında devamlılık ile tekrardan farklı olarak tasarımda yaratıcılık unsuru da kullanılabilir. Tekrar uygulanırken tamamen aynı şekiller kullanılırken, devamlılıkta şekiller benzer olmakta fakat yön ve boyutlarındaki farklılıklarla daha canlı bir etki uyandırılmaktadır. Devamlılık ile tekrardan farklı olarak yaratıcılık kullanılmaktadır.

Tekrar, tamamen benzer öğelerin bir araya gelmesi ile oluşurken, devamlılıkta görsel olarak aynı elemanların sıralanışı gibi algılsa da, yönlerindeki, açılarındaki değişiklikler veya büyüklü küçüklü sıralanışlar ile ritimde devamlılık daha etkili ve canlıdır. Kontrast ile hareket etkisi oluşturulduğunda ise öğelerin bütünüyle zıtlık oluşturması ile değil, geçişlerin sağlanması ile kontrastlık oluşmaktadır (Dinçer A.2011).

Tasarımda bütünlük ve çizgi etkisi

Tasarım sürecinde başarılı sonuçlar elde etmek için tasarım prensiplerinden bütünlüğün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Hareket ve yön etkisi bakımından incelenen çizgisel tasarımlarda; hizalama, yakınlık ve tekrarın kullanıldığı da görülmektedir. Çizgi etkisini oluşturan elemanlar belli bir düzen içerisinde oluşturulursa estetik bir bütünlük de oluşturabilmektedir. Tasarım yolu ile yönlendirme de bu sayede sağlanmaktadır (Demirel, M.R. 2019).

Bir tasarımda yer alan benzer nesnelere çoğaltılması veya tekrar etmesiyle bütünlük elde edilmektedir. Tasarımda formun tekrar etmesi ele alınan konunun akılda kalıcılığını artırmak için kullanılabilir. Formlar tekrar ettikçe, insan zihninde yol açacağı etkiler artmakta ve dolayısıyla etkileyiciliği daha uzun süreli olmaktadır (Edward, 1893, s. 3). İç mekan ile dış mekan arasında görsel bütünlüğün sağlanması için şeffaflığın kullanılması gerekmektedir. İç ile dış arasındaki görsel bütünlük de şeffaflık ile sağlanmaktadır (Telyakar, 2018).

Bunun yanında, bütünlük ve uyum kavramları tasarımda aynı olanı nitelendirmek için kullanılmaktadır. Bütünlük, nesnelere birbiri ile uyumlu olarak düzenlenmesi veya benzer nesnelere herhangi bir ortamda bir araya getirilmesiyle oluşan tasarım prensibi olarak tanımlanmaktadır (Lauer,1990, s. 17). Tasarımda bütünlük oluşması için tekrar, benzerlik, doku, hareket yönü, şekil, devamlılık özellikleri değerlendirilebilmektedir. Tasarım prensiplerinin

ilişkili olmasından dolayı formun tekrarı ile bütünlük, denge ve ritim birlikte görülebilmektedir (Ross, 1907, s. 92, 190). Tasarımda bütünlük prensibinin oluşumu ile uyumdan da söz edilebilmektedir. Formun yanında renklerin uyumu da bütünlüğün oluşmasına etki edebilmektedir. Tasarımda dikey, yatay çizgiler veya geometrik formların yanında eğri çizgiler veya organik formlar da kullanılabilir. Bu eğri çizgiler de bütünlüğün oluşmasını kolaylaştırmaktadır. Bunun gibi eğri çizgiler veya organik formlar gözün mekanın veya kompozisyonun içerisinde rahat dolaşmasını sağlamaktadır. Bu gibi formların gözü rahatlatmasından dolayı bir çok dekoratif üründe, mekan ve mobilya tasarımında da bu eğri çizgiler veya organik formlar görülebilmektedir. Serbest akışlı, eğimli, kıvrımlı şekilde tanımlanan çizgilerin ve bunlardan oluşan formların insan bedeni ve zihni ile daha uyumlu olduğu belirtilmektedir (Pearson, 2001).

Modern mimarlıkta sıklıkla kullanılan dikdörtgen formların ve düz çizgilerin aksine iç mekanlarda kullanılan kavisli formların neşe ve uyum duyguları uyandırdığı da belirtilmektedir. Eğri çizgiler diğer tasarım ve sanat alanlarında da enerji ve dinamizm etkisi hissettirmektedir.

Yaşadığımız mekanlarda yapılı çevreye baktığımızda da kavisli çizgiler, formlar sıklıkla karşımıza çıkmamaktadır. Fakat kavisli bir duvarla veya eğri çizgi etkisinde bir formla karşılaşıldığında insanın duyguları farklı yönde geliştiğine inanılmaktadır. Doğaya baktığımızda ise düz çizgi etkisinde formlar görmek mümkün olmamaktadır. Mimari formun, tasarımın doğadan uzaklaşarak gelişmesi aslında tasarımcının ilham aldığı doğadan da uzaklaşması olarak yorumlanmaktadır. Eğri olmayan formlarda malzemenin daha kolay üretilmesi de tasarımcının, mimarların doğadan olan formlardan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Tasarım ilkelerinden en önemlisi olan birlik-bütünlük, diğer ilkelerin parçadan bütüne olan ilişkisine dair tamamlayıcı ve bütünleyici etki yapmaktadır. Bir kompozisyon biçime, şekle, dokuya ve boyuta göre tasarlanırken, bu ilkelerin oluşturmuş olduğu etkinin tümü bütünlük ilkesinde toplanmaktadır. Tasarım açısından bütünlük, armoni, ahenk ve uyum olarak da bulunmaktadır. Çeşitli şekillerin, mekânların ya da yapıların bir araya gelmesi ve dengeli bir bütün oluşturmalarıyla birlik oluşmaktadır (Divanlıoğlu, 1997, s. 109). Görsel tasarımlarda en önemli prensiplerden biri birlik olarak tanımlanmaktadır.

Cephe ve İç Mekan Tasarımında Çizgisellik

Cephe genellikle bir binanın dış kısmı olarak tanımlanmakta olan Fransızca kökenli bir kelimedir. Tasarım açısından önemi büyüktür ve binanın kimliğini belirlediği için de önemli bir unsurdur. Tarihi cephelerde ise değiştirilmesi büyük ölçüde yasaklanmaktadır. Bir yapının cephesi insana o yapı hakkında bilgi de vermektedir. Görünüşte yalınlığın kullanıldığı zamanlarda tanıtıcı değer içermemekte, ancak bazı elemanlar eklendiğinde daha tanınır ve ayırt edilir olmasına olanak sağlamaktadır. Bu unsurlar da zaman içerisinde farklılaşarak tasarım üslubunu oluşturmaktadır (Sezgin H.1983).

İnsanlar yaşamlarının çoğunu fiziksel ortamlardan yararlanarak geçirmektedir. Clemons ve Eckman'ın (2011) belirttiği gibi, "İç mekanların tasarımı insan, insan yaşamı ve insan faaliyetleri etrafında döner". Buna göre tasarımda kullanılan bütünlüğün, yön ve hareketin etkileşimleri insana yansımaktadır. Bu gibi özellikleri barındıran mekan tasarımlarının örneklerini incelediğimizde de bütünlük etkisinin oluşturulduğu görülmektedir. İstanbul

Üsküdar'da bulunan cephe ve iç mekan tasarımı incelemelerinde örnekler çizgi etkisi bağlamında incelenmiştir.

Şekil 1. Acıbadem Hastanesi Altunizade 2021, Yazar arşivi

Cephede dikey aralıklı çizgilerin kullanıldığı Acıbadem Altunizade Hastanesi cephesinde koyu saydam zemin üzerinde düzensiz aralıklarla konumlandırılmış çizgi etkisi veren dikey farklı kalınlıklarda parçalar ile ön plana çıkmaktadır.

Şekil 2. Acıbadem Hastanesi Altunizade, 2021.

İstanbul Üsküdar'da bulunan Acıbadem Altunizade Hastanesi, Lina Mimarlık tarafından tasarlanmış ve 2017 yılında tamamlanmıştır. Gün ışığından yararlanarak enerji tüketimini azaltmayı amaçlayan yapının iç mekanında da çizgisel etkileri devam ettirmektedir. Kırılan dinamik yapıda çizgiler kolonlarda ve tavan yüzeyine uygulanan tasarımda devam etmektedir. tavanda kullanılan çizgi etkisindeki zemini yansıtarak saydam bir etkisinin olmasının yanında aynı zamanda yön ve hareket etkisini de bulundurmaktadır.

Şekil 3. Ersay mobilya cephesi, 2021, Yazar arşivi

Altunizade bölgesinde bulunan Ersay mobilyanın cephesinde de çizgisel formların tekrarı dikey ve eğrisel olarak görülmektedir. Bu dikey formlar hareket etkisini de uyandırmaktadır. Tekrarın oluşturduğu ritim etkisi de çizgi etkisindeki cephe tasarımında görülmektedir.

Şekil 4. Bölücü eleman tasarımı

Ofis için tasarlanan bölücü elemanlarda da çizgisel elemanlar kullanılmıştır. Kırılan ve farklı yönlerin kullanıldığı bölücü elemanda dinamik etkinin yanında modüler olması ile iki bölüm arasındaki ışık geçirgenliği de sağlanmış bulunmaktadır. Mekânın zemininde, aydınlatmasında da benzer kırılan çizgiler görülmektedir.

Şekil 5.Capitol alışveriş merkezi iç mekan görünüm, Yazar arşivi,2021

Capitol alışveriş merkezinin üst katında çizgiselliğin dikey ve yatay olarak tavan ve diğer yüzeylerde uygulandığı görülmektedir. Koridor boyunca tavanda çizgi etkisi uyandıran farklı uzunluklarda ahşap çizgi etkisinde elemanlar kullanılmıştır. Yönlendirme ve devamlılık etkisi göstermektedir. Bunun yanında Captune sinema bölümünün giriş yüzeyinde ince, kalın ve dikey ince formlar yüzey kaplaması olarak kullanılmıştır. Koyu renk zemin üzerinde boşluk ve doluluklarla zemin ile ilişkisi kurulmuştur.

Şekil 6.Capitol alışveriş merkezi iç mekan görünüm, Altunizade, Yazar arşivi,2021.

Capitol alışveriş merkezi 4. Katında bulunan çocuk oyun alanının olduğu alanda da tavanda koridor boyunca çizgisel etki devam etmektedir. Bu çizgi etkisindeki ahşap dikdörtgen formlar yön ve hareket etkisini de birbiri ile asimetrik olarak bütün olarak ilerleyerek göstermektedir.

Şekil 7.Selçuk Ecza Genel merkezi, Altunizade, Yazar arşivi,2021

Şekil 8. Selçuk Ecza Genel Müdürlük iç mekan

2013 yılında tamamlanan ve Tabanlıoğlu Mimarlık ofisi tarafından tasarlanan Selçuk Ecza ofis yapısının cephesinde de dikey ve farklı yönlere yönelen formlar kullanılmıştır. Bu doluluk ve boşlukları da içerisinde barındıran tasarım aynı zamanda iç mekanda da şeffaflık ve hareket etkisini sürdürmektedir. Kullanılan bu çizgisel dikey formlar hareket ve dinamik etkiyi iç mekana da yansıtmaktadır. Yukarı doğru yükselen bu çizgiler yaşamı, canlılığı simgelemektedir.

Şekil 9. Ganache Cafe Altunizade, Yazar arşivi 2021.

Kafe hizmeti veren işletmenin cephesinde kullanılan çizgi etkisindeki elemanlar doğrusal yönlerinin farklı açılarda kullanıldığı bir cephe oluşturmuştur. Kullanılan formlar farklı yönlere hareket eden yer yer incelik kalınlaşan çizgi etkisi ile hareket etkisi oluşturmaktadır. Yarı saydam malzeme ile oluşturulan bu doğrusal çizgi etkileri mekana hareket etkisi vermenin yanında enerji ve dinamizm etkisi de oluşturmaktadır.

Şekil 10. Nev ofis Üsküdar, Yazar arşivi 2021.

Nev ofis yapısında da dikey elemanlar kullanılmıştır. Eğrisel formdaki cephede dikey çizgiler etkisi oluşturan ahşap elemanlar dinamik etki oluşturmaktadır. Şeffaflık etkisi ile bu dikey çizgisel formlar iç mekanı da etkilemektedir. Dikey çizgiler; canlılık ve hareketlilik anlamlarına da gelmekte olduğu için tasarıma bu anlamlar da görülmektedir.

Şekil 11. Academic Hospital, Üsküdar

Academic Hospital hastanesinin de cephesinde dikey ve yatay çizgi etkisinde formlar düzenli tekrarlar ile kullanılmıştır. Bu etkinin devamı olarak iç mekan karşılama bankosu arkasında bulunan yüzeyde ve aydınlatma elemanlarında da benzer etki sürdürülerek tasarımda bütünlük oluşturulmuştur.

SONUÇ

İç mekan tasarımını oluştururken kullanılan öğeler olan boşluk, çizgi, form, ışık ,renk, doku, desen dengeli olarak kullanılarak estetik beklentilerin de karşılanması gerekmektedir.

Tasarımcı bir mekanı oluştururken işlevsellik ve tasarım öğelerini bir araya getirmektedir. Yatay, dikey ve dinamik çizgiler, bir mekanı şekillendirmeye ve gözü yönlendirmeye yardımcı olur. Mobilyalar ve yapısal tasarım ile mekanda çizgiler oluşturulduğunda uyum, birlik ve kontrast oluşturabilir.

Bir mekanı daha uzun veya geniş göstermek için tasarımcılar yatay çizgiler kullanılabilmektedir. Dinamik çizgiler eğri veya zikzak çizgiler ile oluşturularak mekana hareket sağlamaktadır. Çok fazla kullanıldığında ise dikkat dağıtıcı olabilmektedir. İç mekan tasarımında farklı çizgilerin birleştirilmesi ile bir denge kurulmalıdır. Tasarımda amaçlanan duygu ve kullanıcının da ihtiyaçlarına göre baskın olan özellikte çizgi kullanılarak tasarımda bütünlük elde edilmelidir. Kullanıcının tasarımla ilişki kurmasını sağlayan ritmi içerisinde bulunduran renk, çizgi, hareket, tekrar gibi etmenlerdir. Mekan tasarımında birbirine benzeyen renklerin, çizgilerin ya da formların tekrarı ile kullanıcının algısında da ritim ve bütünlük etkisi oluşacaktır.

Çizgiler biçimsel olarak düz, eğri ve kırık çizgi olmak üzere üç temel biçim içerisinde sonsuz çeşitlilik göstermektedir. Bunun yanı sıra bir kompozisyon içerisinde çizgiler dikey, yatay ve diyagonal olmak üzere üç farklı şekilde konumlanırlar. Düz çizgiler noktanın tek bir yöne kesintisiz bir hareket oluşturmasıyla oluşur. Çizgiler bir noktadan doğarak sonsuzluğa doğru yol alma eğilimi gösterirler. Düz çizginin farklı kalınlık ve aralıklarla kullanılmasıyla yüzeyde boyut etkileri oluşur. Ritmik bir şekilde sıklaşıp seyrekleşen düz çizgiler yüzeyde girinti ve çıkıntı yanılsamaları yaratır. Kırık çizgiler çizginin ritimli, tekrarlı, sert ve ani bir şekilde yön değiştirmesi sonucunda ortaya çıkar. Farklı açı ve uzunluklarda kırılarak düzensiz bir ritim oluştururlar. Eğri çizgiler serbest dolaşan dairesel ve yumuşak hareketler sonucunda oluşur. Yüzeyin çizgisel organizasyonuna büyük katkıda bulunur.

Sonuç olarak çizginin forma uygulanması mekan tasarımında farklı etkiler oluşturabilmektedir. Çizgi aynı zamanda Tasarımın karakterini de belirlemektedir. Soyut bir kavram olan çizgi, tasarımda kullanılma şekline göre sakinlik, durgunluk, heyecan, denge ve bütünlük etkisi oluşturabilmektedir. İç mekan tasarımında konsept olarak çizgisellikten yararlanıldığında ise mekanın bütününe kapsayan ve bu sebeple kullanıcının mekanla ilişkisini etkileyen faktörler oluşturmaktadır. Yapının cephesi ve iç mekanı bir bütün olarak ele alınabilmekte ve devamlılık bu sayede sağlanmış olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Bradley, S. (2013). Design fundamentals: Elements, attributes, and principles. *Colorado: Vanseo design.*
- Clemons, S. A., & Eckman, M. J. (2011). Exploring theories identified in the journal of interior design. *Journal of Interior Design, 36(4), 31-49.*
- Dinçer, A. (2011). *Konutlarda mekan tasarımı kriterlerinin görsel algılama açısından incelenmesi* (Doctoral dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Demirel, M. R. (2019). Tasarımda Bütünlük Prensiplerinin Disiplinlerarası İncelenmesi. *Akdeniz Sanat, 13(24), 149-158.*
- Divanlıoğlu, D. (1997) Temel Tasarım, Tasarımın Öge ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul.
- Edward R. T., (1893). Drawing and design, A Class Text-Book For Beginners, London: Macmillan and Co.
- Gökaydın, N. (2002). Temel Sanat Eğitimi Sanat Eğitimi Öğretim Sistemi ve Bilgi Kapsamı. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Güvenli, Ö. (2006). Tarihsel süreç içinde malzeme cephe ilişkisi ve giydirme cepheler.

- Madani Nejad, K. (2007). *Curvilinearity in architecture: Emotional effect of curvilinear forms in interior design* (Doctoral dissertation, Texas A&M University).
- Küpeli S. E., 2014, Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Temel Tasarım Dersi Kapsamında Öğrencilerin Üç Boyutlu Tasarım Çalışmalarında Uygulanması, Yüksek Lisans Tezi Resim İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkartal, M. (2009). Resim Sanatında Çizgi Ve Çizgi Ritmi Üzerine. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(4), 55-72.
- Pearson, D. (2001). *New organic architecture: The breaking wave*. Berkeley, CA: University of California Press
- Ross, D. W., (1907). *A theory of pure design*, Boston and New York Houghton, Mifflin and Company, University of Toronto, USA.
- Sezgin H., 1983, Geleneksel Türk Evinde Cephe', Yapı Dergisi, Sayı 47, sf 33
- Steeley F., (1904). *Nature drawing and design*, London: Bacon's Excelsior Drawing Publications.
- Telyakar, Z. (2018). Mekan Ve Form İlişkisinde İkonik Bir Yaklaşım: Starchitecture Tasarım Anlayışı.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay ve Sistem
- Tilki, R. (2007). *Desen dersinde, anatomik özelliklerin kavranabilmesi bağlamında üç boyutlu objelerin kullanılmasının önemi* (Master's thesis, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

[Design Fundamentals—Elements, Attributes, & Principles \(vanseodesign.com\)](http://vanseodesign.com)

- Şekil 1. Acıbadem Hastanesi Altunizade 2021, Kişisel arşiv
- Şekil 2. [Acıbadem Altunizade Hastanesi - Arkitera](#)
- Şekil 3. Ersa mobilya cephesi 2021, Kişisel arşiv
- Şekil 4. Bölücü eleman tasarımı, <https://www.ersamobilya.com/projeler/espardon-kule>
- Şekil 5. Capitol alışveriş merkezi iç mekan görünüm, Yazar arşivi, 2021
- Şekil 6. Capitol alışveriş merkezi iç mekan görünüm, Altunizade, Yazar arşivi, 2021.
- Şekil 7. Selçuk Ecza Genel merkezi, Altunizade, Yazar arşivi, 2021
- Şekil 8. Selçuk Ecza Genel Müdürlük iç mekan
- Şekil 9. Ganache Cafe Altunizade, Yazar arşivi 2021.
- Şekil 10. Nev ofis Üsküdar, Yazar arşivi 2021.
- Şekil 11. [Academic Hospital \(pupahealthcare.com\)](http://pupahealthcare.com)